

روابط دختر و پسر قبل از ازدواج

صغری افراسیابی

و

فاطمه افراسیابی

افراسیابی، صفری

روابط دختر و پسر قبل از ازدواج / صفری افراسیابی، فاطمه افراسیابی - قم: وثوق، ۱۳۹۰.

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۷-۰۸۲-۲

۲۰۰ ص

کتابنامه: ص. ۱۹۶-۲۰۰، همچنین به صورت زیرنویس.

۱. روابط زن و مرد. ۲. جوانان - راه و رسم زندگی.

۳. جوانان و اسلام. ۴. جوانان - جنبه‌های جامعه‌شناسی.

الف افراسیابی، فاطمه، نویسنده همکار. ب. عنوان.

HQA۰۱/الف/۱۳۹۰

قم: خیابان صفاییه / کوچه ۲۸ (بیگلی) / کوچه ۹ / پ ۱۵۹ / تلفکس: ۰۷۳۵۷۰۰، همراه: ۰۹۱۲۲۵۲۵۸۳۹

تهران: انقلاب / ابتدای کارگر جنوبی / واحد نظری / ابن‌سینا بخیاری / پ ۱ / طبقه ۳ / همراه: ۰۹۱۲۲۵۲۵۸۳۹

روابط دختر و پسر قبل از ازدواج

صفری افراسیابی، فاطمه افراسیابی

☒ فاشر: انتشارات وثوق

☒ نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۰

☒ شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

☒ قیمت: ۳۵۰۰ تومان

☒ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۷-۰۸۲-۲

☒ لینوگرافی: امام سجاد

☒ چاپ: زیتون

☒ صفحه‌آرایی و تنظیم: واحد آماده سازی انتشارات وثوق

Nashrvosoogh.com

Email: vosoogh_m@yahoo. Com

کلیه حقوق چاپ و نشر برای انتشارات وثوق محفوظ است.

مراکز پخش:

تهران: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، کوچه بهشت آیین، پلاک ۹، انتشارات حاتف، ۶۶۴۱۵۴۲۰

کاشان: میدان کمال‌الملک، نبش پاساژ شیرین، ساختمان شرکت فرش، واحد ۵، کلک زرین ۴۴۶۶۹۰۲

اهواز: خیابان حافظ، بین نادری و سیروس، کتاب اسود تلفن: ۲۹۱۳۳۳۱۵ - ۲۲۱۶۶۶۸

اصفهان: خیابان فیض، جنب مسجد رکن‌الملک، کابرفروشی رکن‌الملک، تلفن: ۶۶۳۸۲۸۲

تبریز: خیابان امام چهارراه شهید بهشتی، جنب مسجد حاج احمد، مرکز کاتب‌رسانی صبا، تلفن: ۳۳۵۷۸۸۶

فهرست مطالب

۱۳	 مقدمه
۱۸	 مبانی دینی و ارتباطات
۱۹	 خاستگاه پیدایش ارتباطات
۲۰	 مؤلفه‌های ارتباطات انسانی
۲۱	 مؤلفه‌های ارتباط دوستی دختر و پسر
۲۱	 ۱. برقرارکنندگان ارتباط
۲۲	 ۲. محتوای ارتباط
۲۵	 اصول ارتباطات میان فردی
۲۵	 ۱. چند بعدی بودن ارتباطات
۲۷	 ۲. برگشت ناپذیر بودن ارتباط
۲۸	 ۳. ضرورت برقراری ارتباط
۲۸	 ۴. خلق معانی مختلف در جریان ارتباط
۲۹	 ۵. توسعه و تداوم روابط در ارتباط میان فردی

- ۳۱..... ۶. تأثیر پیرا ارتباط برمعانی
- ۳۲..... انواع ارتباط میان فردی.....
- ۳۲..... ۱. ارتباط کلامی.....
- ۳۲..... ۲. ارتباط غیر کلامی.....
- ۳۵..... مبانی فقهی متعلقات اصلی ارتباط.....
- ۳۶..... الف: مکالمه و گفت وگو.....
- ۳۶..... ب: پوشش.....
- ۳۷..... ج: نگاه.....
- ۳۹..... د: لمس و تماس بدنی.....
- ۴۱..... دیدگاه جامعه و خانواده‌ها بر روابط دختر و پسر.....
- ۴۴..... دیدگاه‌های خانواده‌های ما در محدوده روابط دختر و پسر.....
- ۴۶..... دیدگاه‌های مختلف در مورد ارتباط زن و مرد.....
- ۴۶..... ۱. دیدگاه سخت گیرانه.....
- ۴۸..... ۲. دیدگاه سهل گیرانه.....
- ۵۱..... ۳. دیدگاه معتدل.....
- ۵۴..... برخی از عوامل مؤثر در رفتارهای نامطلوب میان دختران و پسران.....
- ۵۷..... تأثیر شخصیت در تعاملات اجتماعی دختر و پسر.....

روابط دختر و پسر قبل از ازدواج > ۷

- ۵۹..... راه‌های کسب شخصیت پایدار
- ۶۱..... جوانی و ارزش و اهمیت آن
- ۶۴..... انتخاب دوست و تأثیر هم‌نشینی
- ۶۹..... وضع موجود در روابط دختر و پسر
- ۷۳..... وضع مطلوب در روابط دختر و پسر
- ۷۷..... تفاوت‌ها و تشابهات بین دختر و پسر
- ۷۷..... دوگونی‌ها
- ۷۷..... از لحاظ جسمی
- ۷۸..... از لحاظ روانی
- ۷۹..... از نظر احساسات [نسبت] به یکدیگر
- ۸۲..... شاهکار خلقت
- ۸۳..... پیوندی بالاتر از شهوت
- ۹۴..... انگیزه و اهداف دختران و پسران از ایجاد (برقراری) روابط
- ۱۰۰..... دلایل موفقیت و عدم موفقیت آشنایی‌های قبل از ازدواج
- ۱۰۸..... تفاوت دنیای دوستی و ازدواج
- ۱۱۰..... آشنایی قبل از ازدواج
- ۱۱۲..... ازدواج، پیمانی مقدس

۸ < روابط دختر و پسر قبل از ازدواج

- ۱۱۴..... برخی آثار سازنده ازدواج بر فرد
- ۱۱۶..... تکمیل -
- ۱۱۷..... تسکین -
- ۱۱۸..... تولید نسل -
- ۱۱۸..... احساس شادکامی -
- ۱۱۸..... کاهش ارتکاب جرم -
- ۱۲۰..... تقویت جنس و جنسیت -
- ۱۲۱..... تقویت و تثبیت مردانگی -
- ۱۲۲..... نقش پدری برای فرزندان همسر خود -
- ۱۲۲..... مسئولیت تأمین معاش خانواده -
- ۱۲۳..... حمایت از زن و فرزند -
- ۱۲۴..... کسب موفقیت -
- ۱۲۴..... مشارکت اجتماعی -
- ۱۲۵..... سخاوت و نوع دوستی -
- ۱۲۶..... ازدواج و خانواده در دوران نوین -
- ۱۲۸..... ازدواج در ایران (دوران گذشته و معاصر) -
- ۱۲۸..... ۱- دوران گذشته -

روابط دختر و پسر قبل از ازدواج > ۹

- ۲- دوران معاصر و تغییرات ازدواج ۱۳۰
- راه‌های عملی برای داشتن ازدواجی موفق ۱۳۶
- روابط عاشقانه در چنگال اضطراب فرهنگی ۱۳۸
- مشکلات همسریابی دختران در دوران گذر ۱۴۱
- فاصله فرهنگی ۱۴۲
- شکاف نسلی در ایران ۱۴۴
- نقش رسانه ملی در تصویر ازدواج ۱۵۰
- پیامدهای تصویرسازی منفی از ازدواج از طریق رسانه ملی ۱۵۵
- عدم رغبت به ازدواج در سنین پایین ۱۵۸
- ایجاد ترس و دلهره در دختران و پسران در مورد ازدواج ۱۵۹
- عدم اطمینان پسر به دختر و بالعکس ۱۵۹
- شکسته شدن پرده‌های حیا و عفاف دختران و پسران ۱۶۰
- ترویج و گسترش روابط نامشروع ۱۶۰
- افزایش طلاق به خاطر تغییر در باورها ۱۶۱
- تفاوت‌های فرهنگ ما با فرهنگ غرب ۱۶۲
- آموزش جنسی به نوجوانان در غرب ۱۷۰
- آموزش ارتباط سالم با جنس مخالف در ایران ۱۷۲

۱۰ < روابط دختر و پسر قبل از ازدواج

- شرایط آموزش مؤثر..... ۱۷۲
- پیامدهای (آسیب شناسی) روابط دختر و پسر قبل از ازدواج..... ۱۷۳
۱. اضطراب و تشویش و احساس نگرانی..... ۱۷۴
۲. فقدان شناخت درست و واقع بینانه..... ۱۷۶
۳. ایجاد جو بدبینی و بی اعتمادی نسبت به یکدیگر..... ۱۷۶
۴. افت تحصیلی یا رکود علمی..... ۱۷۷
۵. عدم استقبال و دلسرد شدن از تشکیل کانون خانواده..... ۱۷۸
۶. محرومیت از ازدواج پاک..... ۱۷۸
۷. افسردگی و بیماری روانی و ناامنی..... ۱۷۹
۸. نگرانی والدین..... ۱۸۰
۹. وابستگی..... ۱۸۰
۱۰. خشم و عصبانیت..... ۱۸۱
۱۱. بازیچه شدن..... ۱۸۱
۱۲. آسیب‌های معنوی..... ۱۸۱
- نظریه‌های روانشناسی..... ۱۸۲
- زیگموند فروید..... ۱۸۲
- اریک فروم..... ۱۸۳

روابط دختر و پسر قبل از ازدواج > ۱۱

- نظریه دلبستگی..... ۱۸۵
- نظریه کشش..... ۱۸۶
- رابرت وینیچ..... ۱۸۷
- دیدگاه اسلام و قرآن..... ۱۸۸
- راه کارهای عملی و پیشنهادات..... ۱۹۱
۱. اعضای صحیح غریزه جنسی..... ۱۹۱
۲. تقویت روابط خانوادگی..... ۱۹۲
۳. خود کنترل..... ۱۹۲
- منابع..... ۱۹۵

مقدمه

انسان موجودی اجتماعی است که در زندگی اجتماعی سعی دارد برخی از وجهه‌های فردی خود را بروز دهد. گاهی در تنهایی و انزوا و گاهی در میان انبوه جمعیت به عنوان عنصری از یک جامعه انسانی عمل می‌کند. جنبه اجتماعی انسان تنها با ارتباط و تعامل با دیگران معنی می‌یابد؛ زیرا ارتباط با هم‌نوع برای آدمی ضرورت دارد. در طول تاریخ بشر حتی در زمانی که انسان‌های اولیه با ساده‌ترین ابزار رسمی برای ادامه حیات و تلاش برای زنده ماندن داشتند به صورت اجتماعی زندگی می‌کردند. رابطه‌های اجتماعی معمولاً بین گروه هم‌جنس‌ها باهم، وجود دارد که این مسئله امری عادی و روزمره است و این رابطه آزاد است اما، به ندرت، رابطه اجتماعی بین دو جنس مخالف دیده می‌شود و این نوع رابطه در جامعه ما آزاد نیست و دارای یک سری محدودیت‌ها است. در آغاز گسترش جامعه انسانی، مسئله روابط میان دختر و پسر در جوامع مطرح بوده است، در یک دید تاریخی از روابط بین جنس مذکر و مؤنث تاریخ شاهد دوره‌های متفاوت و گاه متضاد تعامل انسانی بوده است. این که در خلقت این جهان و با این طرح توسط خداوند، جنس مذکر و مؤنث همیشه در کنار یکدیگر سیر تکامل تاریخی را با گذر زمان با هم طی کرده‌اند، تردیدی نیست. بنابراین هرگز نمی‌توان جامعه را به دو بخش کاملاً مجزا و ویژه مردان و زنان تقسیم کرد، لیکن در دوران توسعه اقتصادی، اجتماعی و ظهور

رسانه‌های ارتباط جمعی، سمعی و بصری این مسئله شکل دیگری به خود گرفته و با نگرشی نو دوباره مطرح شده است. انسان به ویژه در سنین جوانی از شور و جذابیت خاصی برخوردار است و دوست دارد به دیگران محبت کند و مورد توجه آنها واقع شود و در این میان، کشش دو جنس مخالف نسبت به یکدیگر ملموس‌تر و جدی‌تر از جاذبه‌های دیگر بوده است. به طور کلی در آغاز نوجوانی و جوانی به علت بیداری غرایز و شدت حالات هیجانی، گرایش دختران و پسران به برقراری روابط پنهانی قبل از ازدواج (دوستی) با جنس مخالف بیشتر می‌شود.

در دنیای کنونی و در عصر ارتباطات مدرن، انکار و کنترل روابط دختر و پسر دور از واقعیتی است، چون ارتباط آنها نشان‌دهنده یک نیاز عاطفی و روانی است و عدم وجود ارتباط بین دختر و پسر به طور مشروع و عقلانی که منجر به تشکیل خانواده می‌شود باعث ایجاد مشکلات روانی فراوانی می‌گردد. جامعه ما به دلیل مواجه شدن با تحولات جدید اجتماعی، فرهنگی و ارتباط گسترده با جامعه جهانی، با تغییر و تحولاتی بسیار مهم روبه رو شده است. به دلیل بسیاری از روشنگری‌هایی که پس از انقلاب اسلامی صورت گرفته است و هم زمان با دگرگونی ارزش‌ها، الگوی روابط دختران و پسران به ویژه در سنین قبل از ازدواج تغییرات وسیعی کرده است و انتظارات جدیدی از طرف جامعه متوجه آنان شده است که جوانان تن به ازدواج‌های تحمیلی و سستی نمی‌دهند. تحصیلات دانشگاهی باعث شده که بعضی از معیارهای ازدواج نیز دستخوش تغییر و

تحول گردد. طبیعت بشر به گونه‌ای است که اجتماعی بوده و به سرعت سعی می‌کند تا خود را همانند دیگران کند. به دلیل سرعت تغییرات فرهنگی شناخت رفتار نسل جوان هر کشوری حتی برای پدر و مادرها بسیار دشوار شده است. در ایران امروز هم مانند بسیاری از کشورها در میان جوانان خود کمتر شباهتی میان شیوه‌های ارتباطی دو جنس مخالف با نسل گذشته مشاهده می‌شود. در گذشته معاشرت و دوستی دختر و پسر قبل از ازدواج فقط در میان طبقات مرفه شهرنشین و در شهرهای بزرگ و به صورت محدود وجود داشت، اما با به وجود آمدن انقلاب اسلامی و تأکید بر ارزش‌های ولای انقلاب بر اصول دینی و مذهبی، این روابط نفی شده و در سال‌های اخیر به دلیل دگرگونی‌های ساختی و اجتماعی و با رشد فن و تکنولوژی، گسترش شهرنشینی، افزایش جمعیت، افزایش میزان سواد، حضور فعال زنان پا به پای مردان در عرصه‌های اجتماعی و حضور مختلط آنها در کنار مردان، افزایش روابط با جوامع دیگر، گسترش وسایل ارتباط جمعی و تغییر و تحول معیارهای ارزشی والدین و فرزندان و تغییر نگرش‌های افراد باعث شده که بسیاری از ارزش‌ها و هنجارها در روابط بین دو جنس را دچار دگرگونی کرده است و باعث تغییر الگوهای رفتاری افراد شده است و ازدواج‌های شرعی و قانونی را دچار تغییرات زیادی کرده است و یک شکاف میان نسل قدیم و ارزش‌های سنتی و نسل جدید را در جامعه پدید آورده است. زمانی که روابط میان دو جنس با معیارهای جامعه منطبق نباشد باعث می‌شود که ارزش‌ها و قوانین رسمی

جامعه دچار بحران شود و در نتیجه روابط دو جنس هم دچار تحول و دگرگونی شود و به دنبال آن احکام و دستورات دینی هم کم رنگ و تضعیف می شود. بنابراین معاشرت ها پیش از ازدواج در جامعه ما از نظر ارزش های فرهنگی و دینی به یک مسأله اجتماعی تبدیل شده است و جوانان ما را در تضاد قرار داده اند. روابط برخی از دختران و پسران در سنین قبل از ازدواج وضعیت نگران کننده ای را در جامعه ایجاد کرده است. که به صورت غیر مشروع و برخلاف عرف جامعه و بدون موافقت و اطلاع خانواده های خود به طریق گوناگون از جمله تماس های تلفنی و ملاقات های حضوری و حتی روابط ناسالم اینترنتی با یکدیگر برقرار می کنند. در تعریف کارشناسان ارتباط میان دختر و پسر، یکی از ارتباطات میان فردی است که در صورت ادامه یافتن این روابط متقابل در طول زمان و حاکم شدن هنجارهای خاص بر رفتار و گفتار طرفین عنوان رابطه می گیرد. بر مبنای نظرات جامعه شناختی و روان شناختی، دوستی با جنس مخالف، ارتباطی است که در آن دو جنس مخالف با برخورداری از تمایلات و کارکردهای جنسی در قالب کلامی و غیر کلامی به ارائه دریافت پیامی می پردازند که محتوی آن را صحبت، صمیمیت، عشق و علاقه و... تشکیل می دهد.^۱

«به نظر می رسد نوعی بلا تکلیفی مردم در برخورد با این مسأله اجتماعی، نشانگر این است که ایران نه کشوری کاملاً سنتی و بسته است

که ارتباط دختران و سران را نیازمند اشد مجازات بداند و نه مانند کشورهای غربی این موضوع را روزمره و پیش پا افتاده می‌داند. در واقع گسترش زندگی ماشینی و بروز تضادهای فرهنگی، جامعه ایران برخی نمادهای مدرنیسم از جمله ارتباط قبل از ازدواج بین دختران و پسران که مورد بحث بسیاری از محافل جامعه‌شناسان و روانشناسان در کشور قرار گرفت را پذیرفته است. با توجه به این نوع ارتباط به سبکی که در فرهنگ غربی تعریف شده و از پایه و اساس با فرهنگ ایرانی اسلامی به شدت در تضاد است، آسیب اجتماعی فراوانی مانند دختران فراری، اعتیاد و..... را در سال‌های اخیر به دنبال داشته است. واقعیت این است که دختر و پسر ایرانی، بی‌پروا و بدون توجه به هنجارهای اجتماعی در جامعه کنونی ایران به دلایل مختلف، ارتباطی پنهانی و عاطفی برقرار می‌کنند و این در حالی است که باور به سنت‌ها و هنجارها در ناخودآگاه آنان موجود است^۱.

اگر جامعه را به بدن انسان تشبیه کنیم، مسائل اجتماعی، بیماری‌های آن جامعه هستند که قابل تشخیص و درمان می‌باشند. این روابط نادرست (رابطه با جنس مخالف) در میان دختران و پسران و در جامعه سنتی ایران به صورت افسار گسیخته در حال گسترش است و این موضوع در خطا در میان جوانان و نوجوانان شیوع پیدا کرده است. همانند یک کلاف سردرگمی شده است که راه خروج از آن را گم کرده‌اند. از آن جا که اکثر جمعیت کشور ما را افراد جوان تشکیل می‌دهند در نتیجه پرداختن به

مسائل مربوط به جوانان از موضوعات روز قابل توجه است. در بین این موضوعات، بحث ارتباط دختر و پسر از اهمیت شایانی برخوردار است که فقدان توجه به این موضوع ممکن است در آینده در سطح جامعه رواج بیشتری یابد. و تداوم این مسئله ممکن است استحکام خانواده‌ها را با مشکل روبرو سازد و آسیب‌های اجتماعی غیر قابل پیش‌بینی به همراه داشته باشد.

مبانی دینی و ارتباطات

به طور کلی دین اسلام در مواجهه با پدیده‌های انسانی و از جمله روابط انسانی، خواهان پی‌ریزی یک نوع رفتار اجتماعی خاص و تأسیس پدیده‌ای جدید یا رابطه‌ای نو نیست. اسلام در حالی که برای رابطه انسان با خداوند شکلی خاص و بدیع همانند نماز، حج، اعتکاف و... را ابداع و تأسیس می‌کند و آن را به بندگانش می‌آموزد ولی در زمینه ارتباط‌های بین فردی و روابط اجتماعی انسانی، از قبیل ارتباط اقتصادی مانند خرید، فروش، رهن، اجاره و... یا ارتباط آموزشی از قبیل تعلیم و تربیت و حرفه‌آموزی، نوعی خاصی از ارتباط را ابداع نکرده و برگردی تأسیس و نوآوری تکیه نمی‌زند بلکه بیشتر نگاه تأییدی و امضایی دارد و رابطه موجود را تأیید یا رد می‌کند. در واقع، چون این گونه اعمال، رفتارهای اجتماعی و محصول ارتباط انسان‌ها با یکدیگر هستند. مبدع آن‌ها، خود انسان‌ها هستند و خداوند نسبت به آن چه مردم ابداع کرده‌اند و زندگی خود را برپایه آن بنا نموده‌اند قضاوت می‌کند و در نتیجه آن را انکار،